

**ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ**

[illegible]

Запоріжжя 2024

XI Всеукраїнська науково-технічна конференція здобувачів вищої освіти ТДАТУ. Факультет агротехнологій та екології: матеріали XI Всеукр. наук.-техн. конф., 19-23 лютого 2024 р. Запоріжжя: ТДАТУ, 2024. 135 с.

У збірнику представлено виклад тез доповідей і повідомлень, поданих на XI Всеукраїнську науково-технічну конференцію здобувачів вищої освіти Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Тези доповідей та повідомлень подані в авторському варіанті.

Відповідальність за представлений матеріал несуть автори та їх наукові керівники.

Матеріали для завантаження розміщені за наступними посиланням:

<http://elar.tsatu.edu.ua/?locale=uk>

Електронний Інституційний репозитарій Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

<http://www.tsatu.edu.ua/ate/nauka/publikaciji-zdobuvachiv-vyschoji-osvity/>

ІНТЕРНЕТ-сторінка факультету агротехнологій та екології

Матеріали для завантаження розміщені за наступними посиланням:

<http://www.tsatu.edu.ua/nauka/n/rada-molodyh-vchenyh-ta-studentiv/> сторінка

Ради молодих учених та студентів ТДАТУ

<http://www.tsatu.edu.ua/nauka/n/naukovi-vydannja/>

«Наукові видання»ТДАТУ

Відповідальний за випуск: к.с.-г.н., доцент кафедри геоекології і землеустрою Вікторія Скиба

ЗМІСТ

стр.

Басянець С.В.	РЕСУРСООЩАДНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ.....	6
Бедрик Б.О., Сидоренко М.О.	УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	8
Безь І.М.	АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА СОКІВ В УКРАЇНІ.....	10
Безь І.М.	РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА СОКУ АБРИКОСОВОГО ТА АЛИЧЕВОГО З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКСТРАКТУ СТЕВІЇ.....	13
Береславська П.О.	СОРТОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БАТАТУ ЗА ВИРОЩУВАННЯ РОЗСАДИ.....	16
Белов І.М.	МАРМЕЛАДНІ ВИРОБИ ЗІ ЗБІЛЬШЕНИМ ВМІСТОМ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ РЕЧОВИН.....	18
Бугаєв О.В.	РОЗРАХУНКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СКОРОЧЕННЯ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ, ЯКІ ПРОДУКУЮТЬСЯ БІОВІДХОДАМИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ)...	20
Виборнова Ю.І.	МОНІТАЛЬНИЙ ОПІК ВИШНІ – ШКОДОЧИННІСТЬ І ПРОФІЛАКТИКА.....	24
Ганчева А.І.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ДЕСЕРТУ ФОНДАН.....	26
Глаговська А.	ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ГЕНЕРАТИВНИХ БРУНЬОК ПЕРСИКА РІЗНИХ СОРТІВ ВЛІТКУ 2021 І 2022 РОКІВ ПІД ВРОЖАЙ 2022 І 2023 РОКІВ.....	27
Гордовий І.С., Каменєва О.В.	ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОЇ НА ЗРОШЕННІ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ.....	28
Дериглазов Д.Г., Фатєєва О.П.	СУПУТНИКОВИЙ МОНІТОРИНГ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВБУ АРХІПЕЛАГ ВЕЛИКІ І МАЛІ КУЧУГУРИ.....	30
Дзюба Є.Д.	ОСНОВНІ ВИДИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ.....	33
Іванчегло В.С.	АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛУ ВИРОЩУВАННЯ ОБЛІПИХИ В УКРАЇНІ.....	37
Каріна Я.М., Акименко А.С.	АГРОБІОЛОГІЧНА ОЦІНКА СУНИЦІ ПРИ ВИРОЩУВАННІ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ.....	40
Кацька В.О.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ВЕГАНСЬКОГО СОЧЕВИЧНОГО ХЛІБА.....	42
Кінаш Д.В.	ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	43
Ковальчук Д.І.	ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСО- РОСЛИННИХ НАПІВФАБРИКАТІВ З ПІДВИЩЕНОЮ ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ ПРИДАТНІСТЮ.....	45
Коломоєць А.В.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЙОГУРТУ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СПОРТИВНОГО ХАРЧУВАННЯ З ЕКСТРАКТОМ ЯЛІВЦЮ ТА ГРЕЙПФРУТОМ.....	47
Коробова Я.В.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА БЕЗЛАКТОЗНОГО ПОЛУЧИНОГО ПРОМБІРУ.....	49
Коцюба М.Ю., Саніна О.В.	ПОСІВНА ЯКІСТЬ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ СОРТУ ЛІРА ОДЕСЬКА ЗА ДІЇ РЕГУЛЯТОРА РОСТУ РОСЛИН АКМ	50

Кривенко Є.Г.	ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА РІЗНИХ СТРОКІВ СІВБИ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ.....	51
Крижньов Р.С.	<i>ASIMINA TRILOBA</i> (L.). ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	54
Кужель В.	ДОСЛІДЖЕННЯ МАСИ ТА ДІАМЕТРУ ПЛОДІВ ЧЕРЕШНІ ЩО ВИРОЩЕНІ В УМОВАХ САДІВНИЧИХ ГОСПОДАРСТ ПІВДНЯ СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ.....	56
Курковський С.В.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНГІЦИДНОГО КОНТРОЛЮ БІЛОЇ ГНИЛІ СОНЯШНИКУ.....	58
Кухта Є.О.	ОЦІНКА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗІ СТІЙКІСТЮ ДО ХВОРОБ І УРОЖАЙНІСТЮ.....	60
Кюрчева Ю.С.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ КУКУРУДЗЯНИХ ПАЛИЧОК.....	62
Лактіонов Д.Л.	ГЕРБІЦИДНИЙ ЗАХИСТ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	63
Лещук А.К., Лещук Д.В.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ЛОХИНИ РІЗНИХ СТРОКІВ ДОСТИГАННЯ В УМОВАХ ПОМІРНО-КОНТИНЕНТАЛЬНОГО КЛІМАТУ НІМЕЧЧИНИ.....	65
Любчинська О.С.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ КРУП'ЯНИХ СНІДАНКІВ...	67
Мазуркевич А., Живиця Д., Громов А.	ДОСЛІДЖЕННЯ ТОВАРНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ПЛОДІВ ДЮКІВ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПЛОДОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ВИСОКОЇ ЯКОСТІ.....	68
Макарчук Б. М.	ВЕРМИКОПОСТ ЯК УНІВЕРСАЛЬНЕ ОРГАНІЧНЕ ДОБРИВО І ПОЛІПШУВАЧ ҐРУНТУ.....	70
Макарчук Б. М.	ЗАСТОСУВАННЯ БІОЧАРУ У ОРГАНІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР.....	71
Масалабов О.	СЕНСОРНІ ПОКАЗНИКИ ПЛОДІВ ЧЕРЕШНІ ВИРОЩЕНІ В УМОВАХ ПІВДНЯ СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ.....	73
Машківський В.В.	ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЯКОСТІ ПЛОДІВ ЯБЛУНІ ЗА ДІЇ УДОБРЕННЯ.....	75
Мітяєв І.С.	ОБЛІПІХА - СПОЖИВЧІ ТА ЦІННІ ВЛАСТИВОСТІ КУЛЬТУРИ.....	77
Муравйова О.А.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА М'ЯКИХ СИРІВ.....	79
Пендрак Я.І.	УДОБРЕННЯ РІПАКУ ЗА ДІЇ РЕСУРСООЩАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	81
Подзєга Д.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЯГІД ГОДЖІ ДЛЯ ЗБАГАЧЕННЯ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ.....	83
Покопцев В.О., Саніна О.В.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ СОРТУ ЛІРА ОДЕСЬКА ЗА ДІЇ РЕГУЛЯТОРА РОСТУ РОСЛИН АКМ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ.....	85
Прасолов Д.С.	ВЛАСТИВОСТІ ТА ЗАСТОСУВАННЯ КАРАГЕНАНУ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВІСТІ.....	87
Прасолов Д.С.	УДОСКОНАЛЕННЯ ОБРОБКИ ПИВА З ВИКОРИСТАННЯМ КАРАГЕНАНУ.....	90
Розумейко А.А.	ВЕГАНСЬКИЙ БРАУНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІВСЯНОГО МОЛОКА: СМАЧНА ТА ЗДОРОВА АЛЬТЕРНАТИВА.....	93
Савва О.С.	ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ НА ОСНОВІ БІСКВІТІВ ЗІ ЗНИЖЕНИМ ВМІСТОМ ЦУКРУ В НАЧИНКАХ.....	94

Савельєва Н.В.	УРОЖАЙНІСТЬ ПЕРСИКА РІЗНИХ СОРТІВ В ЗРОШУВАНИХ УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ...	95
Салько Д.С.	ОГЛЯД ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФАКЕЛУ ВИКИДІВ ВІД СТАЦІОНАРНОГО ДЖЕРЕЛА ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ.....	97
Севастьянович М.В.	ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА БОРОШНЯНИХ ВИРОБІВ З ЛИСТКОВОГО ТІСТА З ГРИБНИМИ НАЧИНКАМИ.....	101
Сокот О.Є.	ОЦІНКА ТЕХНІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ХЛІБА З ДОДАВАННЯМ ВІДВАРЕНИХ ГРИБІВ ГЛИВИ.....	102
Старостюк В.Є.	НЕОБХІДНІСТЬ ОЦІНКИ ПАРАМЕТРІВ МІКРОКЛІМАТУ В ОХОРОНІ ПРАЦІ.....	104
Стахник Д.А.	ГІГІЄНІЧНА ОЦІНКА УМОВ ПРАЦІ ЗА ПОКАЗНИКАМИ МІКРОКЛІМАТУ	107
Татти Т.І.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА КРАФТОВИХ СИРІВ.....	110
Ткаченко А.Г.	ОЦІНКА СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ЗБЕРЕЖЕННЯ УРОЖАЮ ГРИБІВ LENTINULA EDODES (BERK.) PEGLER.....	111
Тоцька О.П.	БОТАНІКО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ASIMINA TRILOBA (L.) DUN.	114
Туряк К.С.	ЗАКОНОДАВЧЕ ПІДҐРУНТЯ ТА ПРАКТИКА ПОВОДЖЕННЯ З БІОВІДХОДАМИ В КРАЇНАХ ЄС.....	117
Угріна П.О.	ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА ФРУКТОВО-ОВОЧЕВОЇ ПАСТИЛИ З ПІДВИЩЕНОЮ ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ ПРИДАТНІСТЮ.....	121
Українець В.М.	УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ТРАВ'ЯНИХ ЧАЇВ.....	122
Фащевська М.	ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ЗАСТОСУВАННЯ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ.....	123
Хитриченко В.М.	ЗАХИСТ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ВІД ВИКИДІВ ПРОМИСЛОВОГО ПИЛУ.....	125
Чернишова П.А.	ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ СУПУТНИКОВОГО МОНІТОРИНГУ ДЛЯ ОЦІНКИ СТУПЕНЯ ЕРОДОВАНOSTІ ҐРУНТІВ.....	127
Шабанов Д.І.	ЗАГРОЗИ ЕКОСИСТЕМАМ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	130
Шипиленко Є.А.	БІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ДЕРЕВ ПЕРСИКУ ЗА МІКОРИЗАЦІЇ КОРЕНІВ СИМБІОТИЧНИМИ ГРИБАМИ.....	132
Яковенко А. А.	ЗНИЩЕННЯ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ВІД ПОЖЕЖ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ.....	134

РЕСУРСООЩАДНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ

Басянець Сергій Вікторович - аспірант 1 року навчання спеціальності «Агрономія»
email:sergii.basanets@limagrain.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Соняшник займає важливе місце в харчуванні людей і є найбільш поширеною культурою на полях України. Його посіви займають понад 2,0 млн. га, що становить 96% площі всіх олійних культур. Основну масу посівних площ соняшнику сконцентровано в центральних та південних областях нашої країни. Популярність цієї культури полягає в стратегічній та значній економічній ефективності її вирощування. Порівняно з іншими олійними культурами соняшник дає найбільший вихід олії з одиниці площі (750 кг/га в середньому по Україні). Вирощування соняшнику — один із найбільш прибуткових напрямів сільськогосподарського виробництва, який вимагає подальшого вдосконалення способів та систем обробітку ґрунту при його виробництві у зв'язку з тенденцією до енергозбереження, мінімізації та залишення післязбираних рослинних решток на поверхні поля.

Отримання повноцінних сходів, оптимальний ріст і розвиток рослин соняшнику залежить від сприятливого поєднання гідротермічних і ґрунтових умов, індивідуальної реакції культури щодо факторів зовнішнього середовища, а також належного стану посівного шару навесні. Обробіток ґрунту – це механічна дія на ґрунт робочими органами машин та знарядь з метою створення найкращих умов для росту і розвитку рослин. Обробіток ґрунту впливає на зміну будови та фізичні властивості орного шару (створюється сприятливий водний режим та добрі умови для біологічних процесів завдяки чому нагромаджуються потрібні для рослин доступні речовини), також відбувається процес видалення вуглекислого газу з ґрунту, що сприяє поліпшенню фотосинтезу рослин та відбувається боротьба з бур'янами, шкідниками і хворобами [1]. Одностаїнної думки вчених щодо впливу способів обробітку ґрунту на ріст і розвиток рослин соняшнику та його урожайність немає. Так, за даними вчених Інституту олійних культур НААН України (м. Запоріжжя) Д. І. Никитчина, А. І. Полякова, І. В. Аксьонова, найкращі біометричні показники та найбільшу урожайність насіння (3,45 т/га) одержано за полицевого обробітку на глибину 20–22 см, а за безполицевого за тієї ж глибини (ПРПВ-5–50) — на 0,24 т/га менше. Протівники полицевого обробітку М. К. Шикіла, Г. В. Назаренко, Ф. Т. Моргун у дослідженнях, проведених у Полтавській області, максимальні біометричні показники та урожайність насіння отримали за використання систематичного плоскорізного обробітку на глибину 25–27 см. Так, урожайність у дослідженнях становила 2,38 т/га, застосування оранки на цю ж глибину знижувало урожай на 0,15 т/га.

Науковцями Півдня України удосконалено технологічні умови вирощування соняшнику в умовах Степу. Запропоновано сучасні ресурсозберігаючі елементи, які сприяють оптимізації живлення рослин. Встановлено, що сумарне водоспоживання соняшнику у роки досліджень коливалось від 2306 м³/га до 3273 м³/га, у середньому за роки досліджень воно склало 2845 м³/га. У балансі сумарного водоспоживання на частку ґрунтової вологи приходилося 29,1–34,7 % (33,5 % в середньому за 2016–2018 рр.). Решту – 66,5 % вологи рослини використовували і задовольняли за рахунок опадів, що випадали впродовж вегетаційного періоду [2].

Питаннями підвищення стійкості та адаптації землеробської галузі у повоєнний період продовжують займатись Гамаюнова В. В., Хоненко Л. Г., Бакланова Т. В. Південь України відомий як зона виробництва більшості видів сільськогосподарських культур з високими показниками якості. Цей регіон характеризується і високородючими ґрунтами, які останніми роками дещо збіднилися на основні елементи живлення, гумус, а через військові дії не всі поля внаслідок їх забруднення та замінування можуть бути засіяні до повної перевірки та очищення. За таких умов все ж слід виконувати завдання запланованих обсягів виробництва усіх сільськогосподарських культур. Науковцями запропоновано ресурсоощадні заходи, які

забезпечують сталу продуктивність землеробської галузі за мінімальних витрат та зберігають ґрунтову родючість [4].

Дослідженням впливу різних способів основного обробітку ґрунту (полицевий, чизельний, безполіцевий, дисковий) під соняшник і залучення у кругообіг значної кількості (6-8 т/га) післяжнивних решток попередника (пшениця озима) у Північному Степу України займався Цирюлік О. Встановлено, що у разі залучення у кругообіг усієї побічної продукції попередника способи основного обробітку ґрунту (полицевий, чизельний, безполіцевий) за рівнем урожайності соняшнику є рівноцінними. Застосування мілкого (мульчуваль-ного) обробітку ґрунту під соняшник створює належні умови волого-забезпеченості рослин, поліпшує структурний стан ґрунту, гарантує економію пального і коштів та підвищення рівня рентабельності виробництва, однак спричинює ризики, безпосередньо пов'язані з погіршенням поживного режиму, підвищенням забур'яненості. Зазначені негативні явища можна упередити за рахунок техніко-технологічних інновацій, моніторингу поживного режиму ґрунту і фітосанітарного стану посівів [4].

Головним завданням застосування різних способів і систем обробітку ґрунту за значного різноманіття ґрунтового вкриття у сучасному землеробстві України є створення оптимального фізичного середовища з урахуванням біологічних особливостей культур. Системи обробітку здійснюють свій вплив також на показники водних, агрохімічних, мікробіологічних властивостей ґрунтів і тому формують різні умови для росту і розвитку культур, а отже, впливають на їх продуктивність. Застосування традиційних і безполіцевих систем обробітку ґрунту змінює властивості ґрунтів завдяки різній інтенсивності їх розпушення, відмінностями у розміщенні рослинних решток і добрив в оброблюваному шарі ґрунту. За даними В.В.Медведева, М.Ф.Бережняка, Є.М.Бережняка, О.В.Піковської мінімізація обробітку ґрунту є дієвим засобом поліпшення фізичного стану чорноземних ґрунтів. Проте, Кисіль В.І. відмічає, що систематичне застосування в ланці сівозміни плоскорізного обробітку приводить до ущільнення орного шару ґрунту, погіршення його структури.

Однак останнім часом у технології вирощування соняшнику значного поширення набуває мілкий безполіцевий обробіток ґрунту, який виключає можливість перевертання орного шару й передбачає використання побічної продукції попередніх культур. У зв'язку з малою кількістю інформації щодо його впливу на ріст і розвиток рослин соняшнику в Правобережному Лісостепу, а також суперечливим ставленням різних дослідників до того чи іншого обробітку ґрунту, виникає необхідність у продовженні досліджень у цьому напрямі з метою визначення оптимального варіанту розпушення ріллі в технології вирощування олійної культури, який забезпечує максимальний ріст, розвиток та урожайність насіння за мінімальної кількості виробничих витрат і високої рентабельності виробництва.

Список використаних джерел:

1. Онищенко О. О. Вплив основного обробітку ґрунту на врожайність соняшнику в умовах південного степу України. *Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції*: матер. міжнар. наук.-практ. форуму (21-22 червня 2019р., Мелітополь). Мелітополь: ТДАТУ, 2019. Ч. 1. С. 132-134.
2. Кудріна В. С. Формування продуктивності соняшнику залежно від елементів технології вирощування в умовах Південного Степу України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису: дис. ... канд. с.-г. наук: 06.01.09. Миколаїв, 2021. 341 с.
3. Гамаюнова В. В., Хоненко Л. Г., Бакланова Т. В. Шляхи підвищення стійкості та адаптації землеробської галузі у повоєнний період. *Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри*: між нар. форум=Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions: International forum : доп. учасників між нар. наук.-практ. конференції, 01-02 червня 2023 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 31-34.
4. Циліурік О., Судак В. Ефективність безполіцевого обробітку ґрунту під соняшник у

північному степу України. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Агрономія.* 2014. № 18. С. 160-166. Режим доступу: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/2066> (дата звернення 11.01.2024).

Науковий керівник: *Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент кафедри рослинництва та садівництва ім. професора В.В. Калитки, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Бедрик Б.О. *email:bogdanbedrik10@gmail.com*

Сидоренко М.О. *email:sidorenkonikita68@gmail.com*

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

У Законі України «Про охорону праці» [1] відсутнє чітке визначення аудиту стану охорони праці, але у статті 13 вказана норма щодо обов'язкового його проведення роботодавцем. Загальні відомості про аудит як явище роз'яснює стандарт ISO 19011:2018 (ДСТУ ISO 19011:2019). [2] Взагалі під аудитом охорони праці треба розуміти систему заходів, за допомогою яких збирається детальна інформація щодо складових функціонування системи управління охороною праці підприємства та, як підсумок, робляться висновки, в яких наводиться оцінка стану безпеки виробництва, окреслюються недоліки та пропонуються методи їх усунення.

За державним стандартом ДСТУ ISO 19011:2019 [2] аудити охорони праці треба поділяти на 3 рівні:

- аудит першої сторони (внутрішній аудит, який проводиться власними силами підприємства);
- аудит другої сторони (зовнішній аудит, проводить зацікавлена особа, наприклад, за укладеною угодою з підприємством);
- аудит третьої сторони (зовнішній аудит, проводить акредитована особа, яка володіє відповідними знаннями, уміннями та навичками, пройшла відповідне навчання та перевірку знань, що підтверджується сертифікатом).

Практичне застосування внутрішнього аудиту на підприємствах України є досить обмеженим, а його проведення законодавчо врегульоване лише для банківської сфери. Наприклад, для господарюючих суб'єктів аграрної сфери офіційне законодавство з питань аудиту в Україні відсутнє. Внутрішній аудит перебуває лише на початковому етапі його запровадження в Україні, тому потребує теоретичного та наукового обґрунтування. [3] Крім цього, наразі в економіці держави недооцінюється значення внутрішнього аудиту як самостійного виду контролю. Це пов'язано з відсутністю в достатньому обсязі необхідної інформації з методики створення, значення, функцій, об'єктів, прийомів та засобів внутрішнього аудиту, зокрема аудиту охорони праці, що і визначає актуальність теми дослідження. [4]

Мета внутрішнього аудиту охорони праці полягає в удосконаленні організації й управління безпекою виробництва, виявленні та мобілізації резервів для зниження виробничого травматизму, професійної захворюваності й аварійності. Внутрішній аудит охорони праці дає експертну, науково обґрунтовану оцінку безпеки господарських операцій та технологічних процесів. На жаль, щороку сільське господарство відноситься до найбільш травмонебезпечних галузей економіки. На наш погляд, доцільно саме в цій галузі економіки, на кожному аграрному підприємстві запровадити систему внутрішнього аудиту, щоб ця робота була системною та ефективною.

Внутрішній аудит охорони праці на сільськогосподарському підприємстві доцільно